

Efesus

Anututä iniken äbot pähap kubägän nipmak täyak unitäño manbiñam

1 ^{1^a} Näk Pol, Anutu täño nadäk terak Jesu Kristo täño aposoro itat. Täñkañ manbiñam ñowä Anutu täño kudupi ämawebe Efesus yotpärare-ken itkañ Kristo-kät kowat-kwasikorän täñpäñ nadäkinik täñ imik täkañ inta kudän täñ tamitat. ^{2^b} Täñpäkañ Anutu Nanin-kät Ekäninin Jesu Kristo unitäño orakorak ba bänep pidämtä intä terak äroton.

Kristo terak iron inide kubä yäpumäj

^{3^c} Eruk nin Ekäninin Jesu Kristo täño Anutu ba Nani u wäpi yäñpäñ iniñ oretna! U Kristo terak, kunum gänañ nanik imaka täga mebäri mebäri, bänep käda täño bumta nimik täyak. ^{4^d} U kunum kenta kome nämo ahäñirän nintä iñamiken momi nämo, kudupi ude itneta Kristo terak inita biñam iwoyäñkuk. ^{5^e} Ba iniken ironita yäñpäñ kunum kenta kome nämo ahäñirän Jesu Kristo täño piäni terak iniken nanak ämawebeniye ude itta nadäk tawañ peñkuk. U äma kubä täño nadäk terak nämo, iniken gärip ba nadäk terakgän täñkuk. ^{6^f} Ude täñkuko uwä nintä bänep ironi inipärik kubä unita yäñpäñ iniñ oretta täñkuk. Bänep iron u nanaki bänepi gämäni uterak gwäki nämo buñät nimiñkuk.

^{7^g} Nadäkañ? Kristo täño kumäk-kumäki terak nin momi täño topmäk-topmäkken nanikpäñ piräreñ nipmañpäñ mominin ärut nimiñkuk. U uwä Anutu täño iron inide kubä! ^{8-9^h} Iron u bumta-inik buñät nimiñkuk! Ude

^a 1:1 Rom 1:1,7, 1Ko 1:1; Kol 1:1; Apos 18:19-21; Apos 19:1 ^b 1:2 2Ko 1:2; Kol 1:2

^c 1:3 Efe 2:6 ^d 1:4 Jon 15:16, 17:24, 2Te 2:13; Efe 5:27; Kol 1:22 ^e 1:5 Jon 1:12

^f 1:6 Mat 3:17; Kol 1:13 ^g 1:7 Efe 2:7; Kol 1:14,20 ^h 1:9 Rom 16:25

tänjkaŋ nadäwän tärewäpäŋ imaka Kristo terak ude api täŋpet yäŋ nadäk tawaŋ käbop peŋkuko u kwawak pewän ahäŋ nimiŋkuk. Ude täŋkuko uwä iniken gärip terak täŋ nimiŋkuk. ¹⁰ⁱ Nadäk tawaŋ bian-inik peŋkuko u iniken kadäni siwoŋi-ken bureni pewän ahäwayäŋ täko uwä ŋode; Imaka imaka kome terak ba kunum gänaŋ täŋ-pewani u kudup yäpmäŋ päbä kubä-kengän Kristo gämori-ken yepmaŋpäŋ iräkaŋ Kristotä gwäki ude intäjukun api it yämek.

¹¹^j Täŋpäkaŋ Juda ämawebe nin imaka, Kristo uterak Anututä inita biŋam bian iwoyäŋkuk. Kunum kenta kome nämo ahäŋirän iniken nadäk tawaŋ iwatpäŋ nin iwoyäŋkuk. Anutu u uwä iniken nadäk-gärip iwatpäŋ imaka imaka kudup täŋpewän ahäk täkaŋ. ¹² Ude täŋkuko uwä mebäri ŋodeta täŋkuk; Juda ämawebe Kristota nadäkinik intäjukun täŋkumäŋo nintä Anutu täŋo täktäki ba wäpi biŋam ärowani-inik u iniŋ oretta iwoyäŋkuk.

¹³^k Täŋpäkaŋ guŋ äbotken nanik, in imaka udegän, man bureni, Anutu täŋo Manbiŋam Täga unitä tämagutkuko unita nadäŋpäŋ Kristota nadäŋ imikinik täŋkuŋ. Nadäkinik täŋirä Anututä in näkŋata yäŋpäŋ Kudupi Munapik iniŋ kirekta bian yäŋkehärom taŋkuko upäŋ wären täŋkuk. ¹⁴^l Täŋkaŋ Munapik nimiŋkuko uwä imaka tägatäga ämawebenyeta kämi yämikta yäŋkehäromtak man yäwani unitäŋo kädet täwit-täwit. Munapik ude nimiŋkuko unita Anututä nimagut päŋku dubini-ken nipmaŋpäŋ oretoret terak api itnero u bureni-inik nadäkamäŋ. Unita täktäki ba kudäni siwoŋi unita wäpi biŋam yäpmäŋ akuk täkäna!

Pol Efesus äbot täŋpanita yäŋapiŋkuk

¹⁵⁻¹⁶^{m n} Mebäri unita nadäkinikjin ba Anutu täŋo kudupi ämawebeta iron täŋ yämik täkaŋ unitäŋo manbiŋam nadäŋkaŋ inta Anutu-ken bänep täga man yäŋkurotä pen yäŋ yäpmäŋ äbäk täyat. ¹⁷^o Kadäni kadäni inta yäŋpäŋ Anutu, Ekäninin Jesu Kristo iniŋ kirewani, Nanin peŋyäŋek mäheми uken ŋode yäŋapik täyat; O Anutu, Munapikka yämiŋiri unitä nadäk-nadäk tägagämän yämiŋkaŋ gäkŋo mebäri kwawak pewän ahäŋ yämiŋirän bänepitä gäka nadäkinik kaŋ täŋput.

¹⁸⁻¹⁹^{p q} Täŋpäkaŋ inta yäŋpäŋ ŋode imaka, yäŋapik täyat; Anututä bänep nadäk-nadäkjin täŋo yäma dät-pewän tumäŋirän imaka ŋodeta nadäwä tumneŋ; Imaka bureni kämi yäpmäkta yäŋpäbä tepmaŋkuko unitäŋo mebäri, ba imaka tägatäga Anututä ämawebenyeta yämikta yäŋkehärom täwani uwä imaka säkgämän-inik, epmäget kudän ikek. Ba ŋodeta imaka, nadäwä tumbut yäŋ yäŋpäŋ yäŋapik täyat; Kehäromini,

ⁱ 1:10 Gal 4:4; Kol 1:16,20 ^j 1:11 Rom 8:28-29 ^k 1:13 Kol 1:4-6; Efe 4:30 ^l 1:14 2Ko 1:22

^m 1:15 Kol 1:4 ⁿ 1:16 Kol 1:3, 1Te 1:2 ^o 1:17 Kol 1:9 ^p 1:18 Efe 4:4; Kol 1:12 ^q 1:19 Kol 1:11

nadäkinik tänpäni ninken piä täk täyak uwä kehäromi pähap, inipärik kubä. ²⁰ Kehäromi uwä kehäromi pähap Anututä iñitkañ Jesu Kristo kumbani-ken nanik wädäj tädotpäj kunum gänañ yäjikñat päñku keribure käda teñkuko u udewanigän.

²¹ Ude täñkuko unita imaka kunum gänañ itkañ, imaka kehäromi nitek, ba wäpi biñam ärowani nitek, apiño itkañ ba kämi itnayäj täkañ u kudup Kristo-tägän intäjukun itkañ yabäj yawat täyak. ²² Anututä imaka imaka päke u kudup Kristo gämori-kengän yepmañpäñ iniken äbotta yänpäj imaka päke u kuduhtagän täño gwäki ude irekta teñkuk. ²³ Tänpäkañ Anututä iniken äbot uwä Kristo täño gupi moräki moräki ude irirä Kristotä gwäki ude it yämitak. Äbot tänpäni unitä päñku Kristo yäpurärirä Kristo-kät kubägän ude täyak. Täñirä Kristotä imaka kudup unita yabäj yawat piä täk täyak.

Kristo terak äneñi kodak täñkumäj

2 ¹ Bian in momijin ba peñawäkñintä tänpewän mäjojin kumbani ude itkuñ. ² Ude itkañ kome ñonitäño nadäj gärip waki kädet u iwarän täñkuñ. In añero äbot waki, punin it täkañ unitäño intäjukun ämani täño mani buramik täñkuñonik. Äma waki unitä ämawebe Anutu mäde ut imik täkañ u yabäj yawatkañ kädet waki täkta peñyawet täyak. ³ Bureni, bian nin imaka, unitä tawañken itkañ gupnin täño nadäj gärip däp್ಮäj tärekta nadänpäj unita watä piä täk täñkumäñonik. Ude täñitna ämawebe päke u udegän, Anutu täño kokwawak yäpmäkta yäwani ämawebe ude itkumäj.

⁴⁻⁵ Tänpäj peñawäknin unitä nidäp್ಮäj-pewän mäjonin kumbani ude itkumäño upäñkañ Anututä bänep iron pähap tänpäj, butewaki tañi nadäj nimiñkuko unita Kristo-kät bok täñkodak tañpäñ nipmañkuk. Bureni-inik! Anutu täño bänep iron unitägän waki keriken nanikpäñ nimagutkuk. ⁶ Ude tänpäj Kristo-kät bok awañ gänañ nanik wädäj tädotpäj yabäj yawat piä bok täkta kunum gänañ Kristo dubini-ken nipmañkuko itkamäj. ⁷ Ude täñkuko uwä mebari ñodeta täñkuk; Kristo Jesu terak orakorak kädet täñ nimiñkuko u bänep ironi ärowani inipärik kubä unitäño mebari kadäni kadäni kwawak pewän ahäntäj kuneñta ude täñkuk. ⁸ Unita ñode yäwa; Nadäkinik terak Anutu täño bänep iron unitägän waki keriken nanikpäñ tämagutkuk. U intä imaka kubä täñirä kañpäñ unita nämo tämagutkuk. Nämo, iniken bänep irona yänpäj jop tämagutkuk. ⁹ Unita äma kubätä iniken wäpi biñam täga yäp್ಮäj

¹ 1:20 2Ko 13:4; Kol 2:12; Hib 1:3; Kol 1:16, 2:10 ² 1:22 Sam 8:6; Mat 28:18

³ 1:23 Efe 4:10,15; Rom 12:5; Kol 1:18 ⁴ 2:1 Kol 1:21, 2:13 ⁵ 2:2 Kol 3:7; Tai 3:3;

Jon 12:31; Efe 5:6, 6:12 ⁶ 2:3 Kol 3:6 ⁷ 2:6 Kol 2:12 ⁸ 2:7 Efe 1:7 ⁹ 2:8 Jon 4:10;

Hib 6:4 ^a 2:9 1Ko 1:29-31, 2Ti 1:9

akunaŋi nāmo. U imata, intā piā tāŋirā unita yāŋpāŋ nāmo tāmagutkuk. ^{10^b} Nadākaŋ? Nin Anutu tāŋo ket kudān, Kristo Jesu terak āmawebe kodaki ude pewān ahāwani. Upāŋkaŋ ude jop itta nāmo nipmaŋkuk. Nāmo, u kādet tāgatāga nintā tākta uku bian iwoyāŋ nimiŋkuko u tākta yāŋpāŋ nimagutkuk.

Kristo terak äbot kubägän irit

^{11-12^{c d}} Eruk, guŋ äbotken ahāwani in ŋode nadāwut; Juda äbottā inita gupnin moräk madāwani yāŋ yāŋpāŋ intawā gupjin moräk nāmo madāwani yāŋ tāwerani. (Upāŋkaŋ gup moräk madäk-madäkta yäk tākaŋ uwā āma tāŋo gup kādatagän.) Tāŋpākaŋ inā Kristo-kät nāmo kentāwani ude itkuŋ. Ba Isrel kome māhem nāmo unita topmāk-topmāk kubägän Anututā iniken Juda āmawebe-kät tāŋkuko u in unitāŋo morāki nāmo. Ba imaka āmawebenyeta yāmikta yāŋkehārom taŋkuko u imaka, nāmo yāpmākta yāwani. In Anutujin nāmo, ba imaka tāga kubā kāmi yāpmākta biŋam nāmo itkuŋ. ^{13^e} Bian, Anutu dubini-ken nāmo, ban itkuŋo upāŋkaŋ apiŋo Kristo-kät kowat kwasikorän tāŋpāŋ itkaŋ unita Kristo tāŋo kumāk-kumäkita tāmagut pabā Anutu dubini-ken tepmaŋkuko itkaŋ. ^{14^f} Tāŋkaŋ Kristotā ini Juda äbot nin, ba guŋ äbotken nanik in, u bāmopnin-ken bānep kwini terak irit kādet pewān ahāŋ nimiŋirän äbot kubägän ude itkamāŋ. Bian ninin pārīk-pārīk it tāŋpani upāŋkaŋ Kristotā bāmopnin-ken бага parirän iwan kowata kowata tāŋpeŋ kuŋatkumāŋo u kwinit maŋpān kuŋkuŋ. ^{15^g} U äbot yarā u näkkät kowat kwasikorän tāŋpāŋ äbot kodaki kubägän ahāwān yāŋpāŋ kumāk-kumäkita Moses tāŋo бага man ba Juda tāŋo бага tāpuri tāpuri kudup kwinit tāŋpān kuŋkuŋ. Ude tāŋirän bānep kubägän irit kādet ahāŋkuk.

^{16^h} Tāŋpāŋ Kristo u, päya kwakāp terak kumbuko uniterak iwan kādet bāmopnin-ken itkuko u kwinit tāŋpān kuŋirän gup kubägän ude ahāŋkumāŋ. Ude tāŋkuko unita äbot yarā uwā Anututa iwan ude tāŋpanipāŋ āneŋi nimagut pābā dubini-ken nipmaŋkuk. ^{17ⁱ} Tāŋpākaŋ Kristo unitā pābā āmawebe kudup, Juda äbot Anutu dubini-ken irani nin, ba Anutu dubini-ken nāmo irani in manbiŋam tāga ŋode niwetkuk; Iwan kādet paotak. Anutu-kät bānep kubägän irit kādet pewa ahākaŋ yäk. ^{18^j} Unita Kristo uterākän āmawebe kudup, Juda äbot nin, ba guŋ äbotken nanik in, Munapik kubā unitägän tāŋkentāŋ nimiŋirän Anutu nanin-ken yāŋapik man tāga yäk tākamāŋ.

^{19^k} Mebāri unita apiŋo guŋ äbotken nanik inā kubāken nanik bumik nāmo itkaŋ. Komejin inigän nāmo, Anutu tāŋo kudupi āmawebe-kät

^b 2:10 Tai 2:14 ^c 2:11 Efe 5:8 ^d 2:12 Kol 1:21; Rom 9:4, 1Te 4:13 ^e 2:13 Kol 1:20

^f 2:14 Ais 9:6, 1Ko 12:13; Kol 2:14 ^g 2:15 2Ko 5:17; Kol 1:20,22 ^h 2:16 Sek 9:10

ⁱ 2:17 Ais 57:19 ^j 2:18 Efe 3:12 ^k 2:19 Efe 3:6; Hib 12:22-23

komejin kujat kubägän ude itkañ. Ba Anutu täño kudupi ämawebe ukät koñ kubägän ude täñpän itkañ. ²⁰ ^l Nadäkañ? Nadäkinik täñpani in uwä eni Anututä täñpani ude bumik. Uwä ñode; Nin aposoro-kät profetpän eni unitäño bek ude äneñtän kuñkuk. Täñkañ bek bämopi udetawä Kristo Jesupän äneñkuk. ²¹ ^m Unita Kristotä eni unitäño kujari kudup kubägän pädat täñpän yepmañ irirän säkgämän ahäñpän kudupi yot, Ekänita biñam ude täñ itak. ²² ⁿ Täñpäkañ in imaka, Kristo-kät kowat kwasikorän täñpän irirä Anututä ämawebeniye ätukät kubägän tepmañpän iniken kudupi yot täñ itak ude irirä Kudupi Munapiki terak eni u gänañ it täyak.

Poltä guñ äbotken piä täñkuk

3 ¹ ^o Mebäri unita Pol näkä guñ äbotken nanik inta yäñpän Jesu Kristo täño manbiñam yäñahäñjira komi eniken nepmañkuño itat ño. ² ^p In täñkentän tamikta Anututä iron täñpän piä namiñkuko unita nämowä nämö nadäkañ! U nadäkañ yäñ nadätat. ³ ^q Täñkañ iron Anututä namiñkuko uwä ñode; Nadäk tawañ käbop peñkuko u kwawak pewän ahäñ namiñkuk. ⁴ Unitäño manbiñam kudän täñ tamitat ño daniñkañ uyaku imaka Anututä Kristo terak ude api täñpet yäñ nadäk tawañ käbop peñkuko unita nadäwa tumäk täkañ uwä in imaka, api kañpän nadäwä tumneñ. ⁵ Nadäk tawañ u Anututä ämawebe bian itkuño u kwawak nämö pewän ahäñ yämiñkuk. Upänkañ apiño Kudupi Munapik terak Anututä iniken kudupi aposoroniye ba profet ninken kwawak pewän ahäñ nimiñkañ. ⁶ ^r Täñpäkañ nadäk tawañ käbop patkuko uwä ñode; Manbiñam Täga unitä guñ äbotken nanik in tämagut päbä tepmañpän nin Juda nanik-kät gup kubägän ude täkamäñ. Ude täñkañ nin kudup Anututä imaka Jesu Kristo terak nimiñkañ yäñkehärom täwani u kudup yäpmäk täkamäñ.

⁷ ^s Täñpäkañ näk Manbiñam Täga unitäño watä piä ämani kubä ude ahäñkut. Piä u Anututä iniken bänep iron terak, gwäki nämö ude namiñpän täñ-kehäromtañ namiñkuk. ⁸ ^t Näk Anutu täño kudupi ämawebeniye kudup täño äpani-inik ude itat upänkañ Anututä ironi terak nadäñ namikinik täñpän piä namiñkuko uwä ñode; Näk guñ ämawebe uken Kristo täño imaka imaka tägagämän-inik daninañi nämö unitäño manbiñam yäwettän kuk täyat. ⁹ ^u Ba Anutu täño nadäk tawañ käbop nanik unitäño bureni ude ahätak yäñ ämawebe kudup nadäwä tumäkta yäñahäñpän yäwet täyat. Nadäk tawañ u Anutu imaka kuduhtagän täñpä-morewani unitä bian umu-kentä käbop peñkañ it yäpmäñ äbuk. ¹⁰ ^v Ude

¹ 2:20 Mat 16:18, 1Ko 3:11 ^m 2:21 Efe 4:15-16; Kol 2:19, 1Ko 3:16 ⁿ 2:22 1Pi 2:5 ^o 3:1 Efe 4:1; Plp 1:7,13; Plm 1,9 ^p 3:2 Kol 1:25 ^q 3:3 Efe 1:9-10; Kol 1:26 ^r 3:6 Efe 2:13,16-19
^s 3:7 Kol 1:23,25 ^t 3:8 1Ko 15:9-10; Gal 1:16; Efe 1:7 ^u 3:9 Rom 16:25 ^v 3:10 Rom 11:33, 1Pi 1:12

tänjkuko uwä kadäni ŋoken aŋero ärowani ba imaka wäpi biŋam ikek punin it täkaŋ u Anutu täŋo kudupi äboriye yabänpän-nadänkaŋ ŋode nadäneŋta tänjkuk; Anutu täŋo nadäk-nadäk mebäri mebäri u ärowani-inik! ¹¹ Anututä ude ahäкта nadäk inide inŋitkuko udegän apiŋo Ekäninin Kristo Jesu täŋo piäni terak bureni pewän ahäkaŋ. ¹² ^w Tänpäkaŋ Kristo ukät kowat kwasikorän tänpän nadän imikinik täk täkamän unita Anutu dubini-ken kukta kädet tumän niminŋirän batakigän täga kuk täkamän. ¹³ ^x Unita näk ŋode peŋ täwetat; Näkä inta komi nadäk täyat unita bänep yarä-yarä nadänpän nadäkinikjin nämo pewä putäreneŋ. Nämoinik! Komi nadäk täyat unita nadänŋirä intänjo omäk meran ude täk täyon.

Kristotä nadän nimikinik täk täyak

¹⁴ Eruk, Anutu Nantä imaka imaka ude tänjkuko unita gwäjij äpmonj imik täyat. ¹⁵ Uwä äbot kubäkubä kunum gänäŋ itkaŋ ba kome terak itkaŋ unitänjo nani ude tänpän wäpi ini-ini yämik täyak. ¹⁶ ^y U gwäjij äpmonj iminpän inta yänpän yänapik man ŋode yäk täyat; Anututä ini käwut-ken imaka imaka paot-paori nämo itkaŋ-ken u nanikpän intä kehäromigän itta Kudupi Munapik tewän äpänpän bänepjin täŋkehärom täyon. ¹⁷ ^z Munapiktä ude täŋ-kehäromtaŋ taminiŋirän nadäkinikjintä Kristo imagut päŋku tewä bänepjin-ken iritiniŋ täyon. Ba ŋode imaka yänapik täyat; Kristotä in bänepjin-ken itkaŋ tänpewän iron kowata kowata täktäk kädet unitä bänepjin-ken kehäromigän parirän imaka u ba u tänayän täkaŋ u kädet uterakgän täk täkot. ¹⁸⁻¹⁹ ^{a b} In ude täŋit Anutu täŋo kudupi ämawebe päke ukät Kristo täŋo iron ärowani-inik, inipärik kubä unitänjo mebäri nadäwä tärekta kehäromi pat tamiton yänpän yänapik täyat. Kristo täŋo iron u äpmonjpani pähap, täga nämo nadäwä tärenanji upänkaŋ u kaŋ kaŋpän nadäwä tumbut yän yänpän Anutu-ken yänapik täyat. Ude kaŋpän nadäwä tumänŋirä Anututä iniken mebärini tokŋek pätak uwä inken udegän tokŋek päton.

²⁰⁻²¹ ^c Unita Anutu täŋo kudupi ämawebeniye, Kristo Jesu-kät kwasikorani nintä Anutu u wäpi biŋam yänpän tärek-täreki nämo ininoret täk täkäna! U imata, Anututä iniken kehäromi ninken piä täk täyak uterak imaka nintä nadäk täkamän ba unita yänapik täkamän u irepmitpän bumta täga täŋpek.

Äbot tänpäni uwä Jesu täŋo gupi ude

4 ^{1 d} Näk Pol, Ekänita watä piä täŋ imik täyat unita yänpän komi eniken itkaŋ man täwerayän täyat ŋonita nadäkinik täneŋ; Anututä inita biŋam yänpäbä tepmanpän kädet ude kaŋ iwarut yänpän täwetpän

^w **3:12** Jon 14:6; Rom 5:2; Hib 4:16 ^x **3:13** Kol 1:24 ^y **3:16** Kol 1:11 ^z **3:17** Jon 14:23; Kol 1:23, 2:7 ^a **3:18** Kol 2:2 ^b **3:19** Kol 2:10 ^c **3:20** Kol 1:29 ^d **4:1** Efe 3:1; Kol 1:10

täwojärenkuko udegän gwäk pimiŋpäŋ kaŋ kuŋarut. ^{2 e} Kädet uwä ŋode; In äbot täŋpani notjiye gämori-ken itkaŋ oraŋ yämiŋpäŋ bänep kwini ba bänep äpani terak irit täŋo kädet iwatpäŋ bänep ironjin kwawak peŋkaŋ täŋkentäk kowata kowata täŋpeŋ kaŋ kuŋarut. ^{3 f} Imata, inä Kudupi Munapik täŋo bänep kwinitä topmäŋpäŋ äbot kubägän tepmaŋpani itkaŋ unita. Ude itkaŋ unita ehutpäŋ bänep kwini uterak bänep kubägän täŋpäŋ itta piäni pen täk täkot. ^{4 s} Unita in ŋode nadäwut; Äbot bureni kubägän, Munapik bureni kubägän itak. Ba imaka nintä kämi yäpmäkta Anututä iwoyän nimani u udegän, bureni kubägän itak. ^{5 h} Ba Ekäni bureni kubägän itak, ba nadäkinik bureni kubägän itak, ba ume ärutärut mebäri kubägän, u Jesu yäpurärät-tagän. ^{6 i} Täŋpäkaŋ ämawebe kuduptagän täŋo Anutu ba Nanin bureni kubägän itak. Ini kubä-tägän ämawebe päke unita intäjukun täŋ yämik täyak. Täŋkaŋ ini-tägän ämawebe kudup kehäromi yämik täyak. Ba ini-tägän ämawebe kudup bämopi-ken it täyak.

^{7 j} Upänkaŋ äbot täŋpani nin kubäkubäta Kristotä ini nadätak udegän iron yäpmäŋ danipäŋ kubäkubä nimik täyak. ^{8 k} Unita yänpäŋ Anutu täŋo man kudän terak ŋode pätak;

U iwaniye täŋo kehäromi yäpmäŋ äpäkinik täŋpäŋ punin-inik unu äroŋkuk.

Äroŋpäŋ ämawebe kubäkubäta iron yämiŋtäŋ kuŋkuk.

Sam 68:18

^{9 l} Eruk, man biani uterak man ‘äroŋkuk’ unitä ŋode niwojäretek; Intäjukunä Kristo u kome terak ŋo äpuk. ¹⁰ Täŋpäkaŋ äma äpuko unitägän äneŋi äroŋkuk. U wäpi biŋamtä komeŋi komeŋi, punin terak ba kome terak päke ŋo it morekta nadänpäŋ punin-inik, kunum irepmitpäŋ unu äroŋkuk. ^{11 m} Eruk, äma unitägän äbot täŋpani ämawebeta iron ŋode yämiŋkuk; Äma ätu aposoro piä täkta iwoyänkuk. Ätuwä Anutu täŋo meni jinom yäpmäŋpäŋ yänahäk piä täkta. Ätuwä Anutu täŋo manbiŋam komeŋi komeŋi yäpmäŋ kuŋatta. Ätuwä Anutu täŋo kudupi ämawebe watä it yämikta. Ätuwä ämawebe Anutu täŋo man kädet u yäwetpäŋ yäwojäretekta iwoyänkuk. ^{12 n} Eruk, ima mebärita äma äbot u iwoyänkuk? U Anutu täŋo kudupi ämawebeniye täŋpidäm taŋ yämiŋirä unitä täŋkentäk piä mebäri mebäri täneŋta iwoyänkuk. Anutu täŋo kudupi ämawebetä ude täŋkaŋ Kristo täŋo gupi, Anutu täŋo äbot kubägän u nadäkiniki säkgämän, kehäromi nitek api itneŋ. ^{13 o} Eruk ämawebe äboriye nin uwä nadäkiniknin täganjirä-täganjirä nin kudup

^e 4:2 Kol 3:12-13 ^f 4:3 Kol 3:14-15 ^s 4:4 Rom 12:5; Efe 2:16,18 ^h 4:5 Jon 10:16

ⁱ 4:6 1Ko 12:6 ^j 4:7 Rom 12:3,6 ^k 4:8 Kol 2:15 ^l 4:9 Jon 3:13 ^m 4:11 1Ko 12:28

ⁿ 4:12 2Ti 3:17 ^o 4:13 Kol 1:28

täño nadäkiniknin mebäri kubägän api täñpek! Ba nin kuduptä Anutu täño Nanaki Bureni-inik unita gäripi pähap nadäj imiñpäj nadäj imikinik uterakgän api täne. Ude tänayäj tämäño uyaku äma bureni itpäñ Kristotä itkuko udegän api itne.

^{14p} Eruk, Kristotä itkuko udegän itkañ ninä nanak täpuri, nadäk-nadäki äreyäwani ude wari nämo api itne. Täñitna äma man bureni yänkañ jop manman yänpäj-yäwoñarek piä tak täkañ unitä yän-nikñat-pewä nadäk-nadäknin täga nämo täñkuräk täneñ. Äma udewani uwä yän-yäkñarani kädetta mebäri nadäkinik täñpani upänkañ unitäño jop manman ba yän-yäkñarani ärowanitä nadäkiniknin täga nämo wädäj täñpän kuneñ. ¹⁵Nämoinik, man udewanita juku nämo pene. Täñ, ninä not kowata kowata täñpän kuñat-kuñat täño kädät ugänpäj iwarän täñpän kuñatkañ Anutu täño man bureni ugän yäk takäna. Ude täñpeñ kuñatkañ bänep nadäk-nadäknin, yäkyäknin, irit kuñat-kuñatnin u kudup tägañpäj ämawebe kehäromi nitek ude it takäna, äbot täñpani täño gwäknin Kristotä it täyak ude. ¹⁶Täñpäkañ Kristo uwä iniken gupi moräk, äbot täñpani kubäkubä unita intäjukun täñ nimiñirän gup kubägän ude tak takamäj. Täñitna Kristotä gup kubägän u towik täyak. Towiñirän gup moräk-moräk kubäkubä uwä piä iniken iniken täñirä gup u iron kädät täñpeñ kuñat-kuñat ikek kehäromigän tägak täyak.

Irit kuñat-kuñat kädät kodaki iwatne

^{17-18 q r} Eruk unita näk Ekäni wäpi terak ñode peñ täwetat; In guñ äbotken naniktä kuñat täkañ ude wari nämo kuñatneñ. Unitäño nadäk-nadäki u jopigän, bipmäj urani udewani. U imaka kubäta nämoinik nadäkañ. Imata, man nadäkta bitnäñpäj juku nämo pek täkañ. Unita irit täga Anututä iwoyäj nimani u täga nämo api koreneñ. ^{19 s} Nadäj-gärip waki u takta mäyäk kubä nämoinik nadäk täkañ. Irit kuñat-kuñariken waki kädät u iwattagän gäripi pähap nadäk täkañ. Ude täñirä gäripi inide kubä ahäñirän kädät waki-wakiinik mebäri mebäri täñtän kuk täkañ.

²⁰Upänkañ Kristo täño kädät täwetpäñ täwoñärewni u udewani nämo. ²¹Nämoinik! Ba jide? Manbiñam bureni Jesuken nanik täwetpäñ täwoñärewni unita guñ täkañ? ^{22 t} Man bureni täwetpäñ täwoñärewni uwä ñode; Apiño in ämawebe kodaki ude itkañ. Bian nadäkinik nämo täñpäj ämawebe biani ude itkuñ. Ämawebe biani ude itpäñ unitäño bänep ba nadäj gärip biani iwarän täñkuño u kakätäwut yän täwerani. Nadäk biani uwä jopi, bänepjin täñ-täkñattagän. U iwarän täñpäj wañpäj waklinik tänayäj täñkuñ. ^{23 u} Unita kädät biani u mañpä kwäkañ mäjoiñ ba nadäk-nadäkjin kodaki inipärik, tek ude wädäwä ärokta

^p 4:14 1Ko 14:20 ^q 4:17 1Pi 1:14; Rom 1:21 ^r 4:18 Efe 2:12 ^s 4:19 Kol 3:5

^t 4:22 Rom 8:13; Kol 3:9 ^u 4:23 Rom 12:2

täwetpän täwojärewani. ^{24 v} Inä ämawebe kodaki ahäwut yän täwerani. Ämawebe kodaki uwä Anututä täppän pewän nadäk-gärip kodaki niked, ini bumik ude ahäwani. Unitäjo täktäki uwä siwoŋi kudupi-inik.

^{25 w} Unita yänpän in jopman yäkyäk kädet penpän man siwoŋi bureniŋan notjiye-kät kowat yäwän tänpän kuŋat täkot. Imata, nin gup kubä täno moräki moräki ude itkamän unita. ^{26 x} Unita kokwawak nadänpänä, ket nadänkaŋ; Kokwawakka unitä momi täktäk kädet-ken tepmaŋpekta. Unita kokwawakjin u pen nämo nadän yäpmän kuŋatneŋ. Nämo, kome nämo bipmäŋirän kepma ugän penenŋ. ²⁷ Täŋkaŋ Satanta yäma nämo dät imineŋ. ^{28 y} Tänpäkaŋ inkät nanik äma ätu kubota tänpäni itkuŋo u kubota wari nämo täneŋ. Nämo, tuŋum imaka imaka yäpmäkta piäni ini tänpän yabän ahäneŋ. Ude tänpän yäpmänkaŋ inita penit, äma jäwärita yämiŋit täneŋ. ^{29 z} Tänpäkaŋ man yäkyäkjin-ken man waki kubä nämo pewä ahäwek. Äma täŋkentän yämikta man ugänpän yäk täneŋ. Ude täŋirä ämatä nadänkaŋ säkgämän nadänpän bänepi täŋkehärom täneŋ.

^{30 a} Tänpäkaŋ in Anutu täno Kudupi Munapikta nadän bäräp nämo imineŋ. Imata, Anututä näkŋaken ämawebe ude it namiŋirä kadäni pähapken näkŋata biŋam bureni-inik kaŋ yämagura yän nadänpän Kudupi Munapik upän inä wären täŋkuk. ^{31 b} Unita inä kädet wakiwaki ŋodewani u kudup pen moreneŋ; Injam kumät, täŋkubit-kubit, kokwawak, yänawät-awät, äma yänpän-yebek, ba tänpäwak kädet mebäri mebäri u nämoinik täneŋ. ^{32 c} Nämo, kädet ŋodepän täga täneŋ; Äbot tänpäni notjiye ätukät not kowata kowata tänpän bänep kwini terak kubäŋan kuŋatneŋ. Ude täŋkaŋ notjiye täno momi pen yämik täkot, Anututä Kristo wäpi terak momijin pen tämiŋkuko udegän.

Penyänjek gänaŋ kuŋat-kuŋat

5 ^{1 d} Inä Anutu täno nanakiye, bänepi gämäni unita ini it täyak udegän itpen kuŋat täkot. ^{2 e} Tänpäkaŋ irit kuŋat-kuŋatjinken iron kädetä intäjukun irek. Iron kädet nintä täkta yäwani uwä Kristotä ŋode niwoŋäreŋkuk; Unitä nadän nimikinik täppän iniken gupi nin täŋkentän nimikta iniŋ kireŋkuk. Ude täŋkuko uwä Anututa ärawa käbänji säkgämän-inik, Anututä ini gäripi nadäk täyak ude täŋ imiŋkuk.

^{3 f} Inä Anutu täno kudupi ämawebe unita kubokäret kädet, yabängärip waki ba äma täno tuŋumta yabängärip täŋirä Anutu injamiken täga nämo tänpæk. Kädet udewanita yänpän-nadäk nämoinik täk täneŋ. ^{4 g} Täŋkaŋ

^v 4:24 Stt 1:26; Kol 3:10 ^w 4:25 Kol 3:8-9; Sek 8:16 ^x 4:26 Sam 4:4; Jem 1:19-20

^y 4:28 1Te 4:11 ^z 4:29 Efe 5:4; Kol 3:8, 4:6 ^a 4:30 Ais 63:10, 1Te 5:19; Efe 1:13-14

^b 4:31 Kol 3:8 ^c 4:32 Mat 6:14; Mat 18:22-35; Kol 3:12-13 ^d 5:1 Mat 5:48

^e 5:2 Rom 14:15; Gal 2:20; Hib 10:10; Kis 29:18 ^f 5:3 Kol 3:5 ^g 5:4 Efe 4:29

man kábäñi-kábäñi, me yäkyäk, ba imaka mäyäk ikekta äräpi täktäk u inken nämo ahäwek. Nämo, inäwä Anutu bänep täga man iwet-iwet unitagän yäk täkot. ^{5^h} Täñkañ ñode unita bureni-inik yän nadäneñ; Äma kubokäret kädet iwarani, kädet taräki täñpani ba äma täño tuñumta yabängärip täñpanitä Kristo ba Anutu täño yabän yawat yewa unitäño bureni nämoinik api koreneñ. Imata, kudän u uwä anutu jopi nadän yämik-yämik kädet ubayän.

^{6ⁱ} Unita äma kubätä kädet waki udewani iwatta bänep ärik-ärik man täwerirän nämo nadän imineñ. Kädet udewanita Anutu täño kokwawaktä äma mani bitnäk täkañ-ken api ahäwek. ⁷Unita in äma udewani-kät not nämoinik täñpeñ kuñatneñ. ^{8^j} Nadäkañ? In bian bipmäñ urani ude itkuño upänkañ apiño Ekäni-kät kowat kwasikorän täk täkañ unita peñyänjek ude itkañ. Unita peñyänjek nanak ämawebe ude itneñ. ⁹U imata, peñyänjektä kädet täga ba kädet siwoñi mebäri mebäri, ba man bureni yäkyäk kädet u pewän ahäk täkañ. ^{10^k} Unita irit-kuñat-kuñat Ekänitä gäripi nadäk täyak u kañ-ahäkta piäni täk täkot. ¹¹Täñkañ bipmäñ urani täño kädettä bureni täga kubä nämo pewän ahäk täkañ unita mäde ut imiñpäñ wakini u kwawak pewä ahäk täkot. ¹²Wära! Kädet wakiwaki äma peñawäk täñpanitä käbop käbop täk täkañ u mäyäk ikek unita näkä kwawak yänahänañi nämo. ^{13^l} Upänkañ peñyänjektä imaka kudup kwawak pewän ahäkta yäwani. ^{14^m} U imata, peñyänjektä imaka käbop nanik täñpewän kwawak ahäk täkañ uwä peñyänjek udegän it täkañ. Unita yänpäñ man kubä ñode kudän täwani pätak;

*Ai! Kumbani komeken dāpmon pātkañ in apiño kodak tañpāñ akukot!
Ude tāñirā Kristo tāño peñyänjek intā terak iññ-yāñeton.*

¹⁵Unita irit kuñat-kuñatjinta watäni ket itpäñ kuñatneñ. Guñtä kuñat täkañ ude nämo kuñatneñ. Nämo, äma nadäk-nadäk ikekta kuñat täkañ ude itpeñ kuñatneñ. ¹⁶Apiño intä Anutu täño nadäk kädet u iwaräntäktä gwäk pimiñpäñ kuñat-kuñat kadäni. Imata, apiño kadäni wakiken itkamän unita kepma kubä jop nämoinik tärepmirek. ^{17ⁿ} Täñkañ nadäk-nadäkjin nämo täñkuräk täneñ. Nämoinik, Ekänitä kädet siwoñi intä iwatpäñ täkta nadäk täyak u kañ-ahäkta piäni täk täkot.

^{18^o} Täñkañ ume komi täñguñguñ täkta tañi nämo näneñ. Ude täñpänä irit kuñat-kuñatjin api täñpāwaneñ. Ude unita ñode täneñ; Ume nañpā tokñek täkañ ude Kudupi Munapik imagurä tokñek täyon. ^{19^p} Täñkañ äbot täñpani notjiye-kät man ñodewanipän kowat yäwän täk täkot;

^h 5:5 1Ko 6:9-10; Kol 3:5 ⁱ 5:6 Kol 2:4,8; Rom 1:18 ^j 5:8 Efe 2:11,13; Kol 1:13, 1Pi 2:9; Jon 12:36 ^k 5:10 Rom 12:2 ^l 5:13 Jon 3:20-21 ^m 5:14 Ais 26:19, 60:1; Rom 13:11 ⁿ 5:17 Rom 12:2; Kol 1:9 ^o 5:18 Luk 21:34 ^p 5:19 Kol 3:16; Sam 33:2-3

Anutu iniḡoret kap Sam gānaḡ nanik ba āmatā yāḡtewani, ba kap kodaki Munapiktā bānepjin-ken pewān ahāk tākaḡ, kap udewani-udewanipāḡ teḡpāḡ bānepjintā Ekāni iniḡoret tākot. ²⁰ ^q Ude tāḡkaḡ Ekāninin Jesu Kristo wāpi terak imaka imaka ahāḡ nimik tākaḡ u kuduḡta yāḡpāḡ Anutu Naninta bānep tāḡa man kadāni kadāni iwet tākot.

Nādapi iritta man

²¹ ^r Tāḡpākaḡ in Kristo tāḡo man buramiḡpāḡ oraḡ imik tākaḡ unita injin udegān, man buramik kowata kowata tāḡpeḡ kuḡat tākot. ²² ^s Eruk webe, Kristota watā piā tāḡ imikta yāḡpāḡ inā āpiye tāḡo man kaḡ buramiwut. ²³ ^t U imata, āpitā webeni tāḡo intājukun ude itak, Kristotā gupi, ābot tāḡpani waki keri-ken nanik yāmagutkuko unitāḡo gwāki itak ude. ²⁴ Unita webeniyetā āpiye tāḡo man buramik-inik tāneḡ, Anutu tāḡo ābottā Kristo tāḡo man buramik-inik tāk tākaḡ udegān.

²⁵ ^u Eruk āma, in uwā webejiyeta nadāḡ yāmikinik tāneḡ, Kristotā iniken ābot nadāḡ yāmikinik tāḡpāḡ unita gupi iniḡ kireḡkuko udegān. ²⁶ ^v Kristotā ude tāḡkuko u mebāri ḡodeta tāḡkuk; Ābot u Anututa biḡam tāḡpāḡ kudupi irut yāḡpāḡ iniken manpāḡ umetā-yāḡ ārutpak taḡpāḡ yepmaḡkuk. ²⁷ ^w U ābot unitā ini iḡamiken sākgāmān, kurāki-inik, bārām bārām nitek kubākāt nāmo, dudumi-inik kaḡ irut yāḡ nadāḡpāḡ ude uwā tāḡkuk. ²⁸ U udegān, āmatā iniken gupita gāripi nadāk tākaḡ udegān webeniyeta nadāḡ yāmineḡ. Unitā āma, webeniyeta gāripi nadāk tākaḡ, āma udewanita ḡode tāḡa nadāne; U iniken gupita gāripi nadāk tākaḡ yāḡ nadāne. ²⁹ Nadākaḡ, āma kubātā iniken gupita iwan tāḡa nāmo tāḡpek. Nāmo, u watāni itpāḡ ketem towik tākaḡ, Kristotā āboriye watāni itpāḡ yepmāḡ towik tāyak udegān. ³⁰ ^x U imata, nin uwā iniken gupi tāḡo morāki morāki unita. ³¹ ^y Bureni, Anutu tāḡo man ḡode kudān tāwani unitā nākḡo man ḡo meham tāyak; Āmatā miḡiye naniye yabā-kātāḡ pāḡku webeni-kāt kentāḡpāḡ gup kubāḡān ude tāḡpāḡ api itdeḡ. ³² ^z Tāḡpākaḡ man kudān ḡo tāḡo mebāri uwā āpmonḡpani. Eruk man unitāḡo bureni uwā Kristo-kāt āboriye unita yāyat. ³³ Upāḡkaḡ āma kubākubā inta imaka, ḡode yāyak; Injinken gupjinta gāripi nadāk tākaḡ udegān webejiyeta nadāk tākot. Tāḡpākaḡ webe intāwā āyāḡutpāḡ āpiye oraḡ yāmik tākot.

Nādamiḡi-nani iritta mān

6 ¹ ^a Eruk iroḡiroḡi, in Ekānita biḡam itkaḡ unita meḡjiye nanjiyeta man buramik tāḡ yāmiḡirā Anutu iḡamiken siwoḡi tāk tāyon. ² ^b U

^q 5:20 Kol 3:17 ^r 5:21 1Pi 5:5 ^s 5:22 Kol 3:18, 1Pi 3:1 ^t 5:23 1Ko 11:3; Efe 1:22

^u 5:25 Kol 3:19, 1Pi 3:7; Gal 1:4 ^v 5:26 Tai 3:5; Hib 10:10 ^w 5:27 2Ko 11:2; Kol 1:22

^x 5:30 1Ko 6:15; Efe 1:22-23 ^y 5:31 Mat 19:5 ^z 5:32 Rev 19:7 ^a 6:1 Kol 3:20

^b 6:2 Mat 15:4

imata, Moses täño бага man kubä, jukuman ikek intäjukun täyak uwä ñode; In meñjiye nanjiye orañ yämineñ. ^{3c} Eruk, unitäño jukuman uwä ñode; Ude tänayän täño uyaku säkgämän itkañ kome terak kadäni käronji api it yäpmäj äronen. *Lo 5:16*

^{4d} Täñpäkañ meñnan inä nanakjiyeta kokwawak jop nadäj nämo täñ yämineñ. Ude täñpäwä inta gäripi nämo nadänpäj kokwawak nadäj tamineñ. Unita kädet siwoñi iwatta, kädet Kristotä gäripi nadäk täyak ugänpäj yawetpäj yawoñäreñpäñ irit kuñat-kuñari yäpä-siwoñtañ yämik täkot.

Piä äma jopi-kät intäjukun ämaniyeta man

^{5e} Eruk, äbot täñpani in ätu äma täño piä watä äma jopi kuñat täkañ inta ñode yäyat; Piä täñ yämik täkañ unitäño mähemita umuntañpäñ orañ yämiñkañ bänep yarä täñkañ nämo, mani buramik täkot. Kristo täño mani buramiñpäñ watä piä täñ imineño udegän täñ yämik täkot. ⁶Näk äma täga yän nadäwän yäñpäñ kudän ude piä mähemu iñamiken ugän nämo täñyäkñatneñ. Nämo, bänep nadäk-nadäkjin piä uterak peñkañ Kristota watä piä täñ imikamäj yän nadänpäj piä mähemu täño man buramik täneñ. Anututä kädet udetawä gäripi nadäk täyak. ⁷Unita Kristota täkamäj, äma kubäta nämo yän nadänpäj watä piäjin u oretoret terak täk täkot. ^{8f} Imata, Ekänitä kowata piä wäp yäpani uterak nämo api tamek. U piä täga täk täkañ uterak api tamek.

^{9g} Täñpäkañ piä mähemu inä udegän, piä ämajije jopi unita kudän säkgämän täñ yämik täkot. Täñmun-umun kädet täñ yämikta nadäk täkañ u kudup kañ peñ morewut. Imata, Ekäni kunum gänañ it täyak unitä in ba piä watä ämajije bok Ekäni ude itkañ nadäk-nadäk kädet kubä terakgän inä yäpmäj danik täyak.

Ämik täño tuñum Anututä nimani

^{10h} Eruk, man tärek-tärek ñode täwera nadäwut; In Ekäni-kät kowat kwasikorän täñpäñ itkañ unita kehäromini wädäj yäpmäj päbä inñitpäñ uterak yengämä pewäkañ kehäromigän itkot. ¹¹ⁱ Täñkañ ämik täño tuñum Anututä tamik täyak u kudup yäpmäñpäñ wädäwä ärowäkañ itkot. Ude täñkañ uyaku äma waki Satan unitäño täñyäkñarani kudän waki mebäri mebäri unitä ahäj tamiñirä täga api kehärom täñpäñ itneñ. ^{12j} Unita ket nadäwut; Ämik täk täkamäj u ämakät nämo täk täkamäj. Nämo inik! Uwä imaka ärowani ba wäpi biñam ikek, ba imaka imaka mebäri mebäri kehäromi nitek bipmäj urani kome ñonita watäni it täkañ, ba äma waki

^c 6:3 Lo 5:16 ^d 6:4 Kol 3:21; Lo 6:7,20-25; Sam 78:4; Snd 22:6 ^e 6:5 Kol 3:22-23;

Tai 2:9-10, 1Pi 2:18 ^f 6:8 2Ko 5:10; Kol 3:24-25 ^g 6:9 Kol 4:1; Rom 2:11

^h 6:10 1Ko 16:13 ⁱ 6:11 Rom 13:12, 2Ko 10:4; Efe 4:14 ^j 6:12 Jon 14:30, 1Pi 5:8-9

täño aņero kehäromi nıkeke punin kuņat täkaņ ukät ämik täk täkamäņ. ¹³Unita ämik täño tuņum Anututä tamik täyak u kudup wädäwä ärowäkaņ itkot. Ude tänayäņ täño uyaku ämik kadäni-ken iwankät ämik täņpäņ nämo api ämetpeņ kuneņ. Nämoinik, ämik täņtäņ kuņtänģän iwan täño kehäromi paorirän inä ugän kehärom taņpäņ täga api itneņ.

¹⁴^k Täņpäkaņ kehärom taņpäņ itnayäņ nadäņpäņjä eruk ŋode täneņ; Man bureni upäņ pioņ ude täņ-täpänek täkot. Täņkaņ kädet siwoņi täktäkjin upäņä kupäņtek ude pewä wädäk täkot. ¹⁵^l Täņkaņ ämatä bäräņekta kuroņi ärärani peņpäņ pidämtak täkaņ udewä bänep kubäģän pewä ahäk-ahäk täño Manbiņam Täga u ämawebe nämo nadäwani-ken päņku yäņahäkta pidämtak täkot. ¹⁶Ude täņkaņ kadäni kadäni nadäkinik kehäromi täņpeņ kuņarirä unitäwä kurepä ude täņ tamik täyon. Ude uyaku äma waki Satan unitä kuwek kädäp ikek gwäjiņ täņpän ämnyäņ täño u täga api weņkireneņ. ¹⁷^m Täņkaņ Kristotä waki kerı-ken nanik tämagutkuko unita juku piņpäņ kuņarirä unitä gwäpä kehäromi ude täņ tamik täyon. Täņpäkaņ Anutu täño man Kudupi Munapiktä tamik täyak upäņä kadä ude iņit täkot. ¹⁸ⁿ Täņkaņ Kudupi Munapik täño kehäromi terak Anututä täņkentäņ tamikta yäņapik man kädet mebäri mebäri terak kadäni kadäni iwet yabäk täkot. Täņkaņ nämo gaņa täneņ. Nämo, gwäk pimiņpäņ Anutu täño kudupi ämawebe kudupta yäņpäņ yäņapik man yäk täkot.

¹⁹^o Ba näk täņkentäņ namikta imaka, yäņapik täkot. Ude yäņapiņirä man yäwayäņ täyat-ken u Ekänitä näwerirän Manbiņam Täga täño mebäri käbop itkuko u umunkät nämo, bätakigän yäņahäk täyiwa. ²⁰^p Näk unitäño biņam yäņahäwani äma. Täņkaņ näk komi eņiken itat unita notnaye, Ekäniken yäņapiņirä yäņ namani ude, manbiņam u bätakigän yäņahäk täyiwa.

Yäņtärek man

²¹^q Eruk notnaye, näk jide itat ba täk täyat unitäño manbiņamä Tikikustä äreņkaņ api täwerek. Tikikus täño mebäri nadäkaņ; U notninpak tägagämän, Ekäninin täño watä piä äma bureni-inik kubä. ²²U iniņ kireņpewa äretak uwä ŋodeta; Nin kome itkamäņ-ken ŋoken jide itkamäņ u täwerirän nadäņpäņ bänepjin täņkehärom taņpäņ itneņta yäņpäņ iniņ kireņpewa äretak.

²³Täņpäkaņ Anutu Nanin-kät Ekäninin Jesu Kristotä äbot täņpani notnaye in kudupta bänep kubäģän irit, ba bänep iron nadäkinik ikek tamiton. ²⁴^r Täņpäkaņ ämawebe Ekäninin Jesu Kristota gäripi tärek-täreki nämo nadäk täkaņ uterak Anutu täño orakorakitä pat yämiton. Ugän.

^k 6:14 Ais 11:5, 59:17, 1Te 5:8 ^l 6:15 Ais 40:9; Rom 10:15 ^m 6:17 1Te 5:8; Ais 49:2; Hib 4:12 ⁿ 6:18 Luk 18:1; Kol 4:2, 1Te 5:17 ^o 6:19 Apos 4:29; Kol 4:3-4, 2Te 3:1 ^p 6:20 2Ko 5:20; Plm 9 ^q 6:21 Apos 20:4; Kol 4:7-8, 2Ti 4:12 ^r 6:24 1Pi 1:8